

Sygn. akt I ACa 105/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Struzik
Sędziowie:	SSA Hanna Nowica de Poraj (spr) SSA Józef Wąsik
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 8 marca 2013 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa S. M., K. M. (1) ,M. M.

A. W. i T. M.

przeciwko Skarbowi Państwa- Sądowi Rejonowemu w Staszowie

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 1 października 2012 r. sygn. akt I C 2738/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od powodów solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu państwa kwotę 2 700zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;**

3. **przyznaje od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Kielcach na rzecz adwokat A. T. z Kancelarii Adwokackiej w K. ul. (...) lok.21 kwotę 3 321zł (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden złotych) w tym 621zł podatku od towaru i usług tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 105/13

UZASADNIENIE

W ostatecznie sprecyzowanym żądaniu powodowie S. M., K. M. (1), M. M., T. M. i A. W. domagali się zasądzenia na ich rzecz solidarnie od strony pozwanej Skarbu Państwa- Sądu Rejonowego w Staszowie kwoty 30.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18 kwietnia 2007 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. należnego J. M. z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych spowodowanych przewlekłością postępowania w sprawie o sygn. akt I Ns 49/80 oraz kwoty 40.000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 marca 2004 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. i art. 417 k.c. należnego J. M. z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych spowodowanych przewlekłością postępowania w sprawie o sygn. akt I C 20/94, jak również zasądzenia od strony pozwanej na rzecz K. M. (1) kwoty 40.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 marca 2004 roku do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 § 1 k.c. i art. 417 k.c. z tytułu naruszenia jej dóbr osobistych spowodowanych przewlekłością postępowania w sprawie o sygn. akt I C 20/94 oraz zasądzenie kosztów postępowania. Jednocześnie został cofnięty pierwotnie złożony wniosek o zasądzenie na rzecz powodów odszkodowania za szkodę materialną spowodowaną brakiem uzyskania emerytury rolniczej przez J. M. i K. M. (1).

Na uzasadnienie żądania powodowie wskazali, że sama przewlekłość postępowania – zarówno w sprawie o sygn. I Ns 49/80, jak i o sygn. I C 20/94 – nie budzi żadnych wątpliwości; została ona przesądzona wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 20 kwietnia 2009 roku oraz wyrokiem (...). Przesądzono również, że zarówno K. M. (1), jak i J. M. doznali szkody niemajątkowej w postaci krzywdy z tytułu tak długich postępowań. W ocenie powodów mają oni prawo do żądania zadośćuczynienia za krzywdę poniesioną przez J. M., ponieważ wniósł on skargę na przewlekłość postępowania, w której domagał się odszkodowania w wysokości 10.000,00 złotych, a więc wymóg z art. 445 § 3 k.c. został spełniony. Ponadto prawo powodów wynika również z orzeczenia (...). W ocenie powodów doszło ponadto do przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. I C 20/94 w wyniku czego zostały naruszone dobra osobiste K. M. (1) i J. M., a więc zasądzenie zadośćuczynienia jest zasadne. Wobec wytoczenia powództwa w sprawie I C 2737/06 w dniu 12 lipca 2005 roku doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczeń wynikających z przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt I C 20/94.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa- Sąd Rejonowy w Staszowie wniósł, w zakresie żądania zadośćuczynienia z tytułu przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. I Ns 49/80, o odrzucenie pozwu a w pozostałym zakresie o oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania. W ocenie strony pozwanej roszczenia powodów związane z przewlekłością postępowania w sprawie o sygn. I Ns 49/80 i I C 20/94 zostały już prawomocnie osądzone w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 20 kwietnia 2009 roku. Na wypadek nieuwzględnienia argumentacji dotyczącej powagi rzeczy osądzonej w zakresie roszczenia związanego ze sprawą o sygn. I C 20/94, strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w tej części. Powodowie nie mają legitymacji czynnej do żądania zadośćuczynienia należnego ich spadkodawcy ponieważ nie zostały spełnione przesłanki z art. 445 § 3 k.c. skutkujące przejściem roszczenia na spadkobierców. Jednocześnie strona pozwana podniosła zarzut przedawnienia roszczenia K. M. (1) o zapłatę zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jej dóbr osobistych wobec przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. I C 20/94. Nie doszło do przerwania terminu przedawnienia, ponieważ w postępowaniu o sygn. I C 2737/06 powodowie cofnęli w sposób dorozumiany roszczenia związane z przewlekłością postępowania w sprawie I C 20/94, a więc skutki związane z wytoczeniem powództwa zostały zniweczone.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 1 października 2012 roku odrzucił pozew o zasądzenie na rzecz powodów kwoty 30.000,00 złotych, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, odstąpił od obciążania powodów kosztami procesu oraz przyznał adwokat A. T. od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Kielcach kwotę 4.428,00 złotych w tym podatek VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny. Wnioskiem z dnia 21 stycznia 1980 roku J. i K. M. (1) wystąpili do Sądu Rejonowego w Staszowie o dział spadku po J. B. i zniesienie współwłasności. Wskazane postępowanie toczyło się przewlekłe. Dopiero w dniu 8 kwietnia 2002 roku zostało wydane postanowienie wstępne w przedmiocie stwierdzenia zasiedzenia na rzecz J. i K. M. (1). W dniu 12 stycznia 1994 roku J. i K. M. (1) złożyli do Sądu Rejonowego w Staszowie pozew o wydanie nieruchomości. Przedmiotowe postępowanie pozostawało zawieszona od dnia 22 kwietnia 1999

roku do dnia 24 września 2002 roku, kiedy to zostało podjęte z uwagi na wydanie wyżej wskazanego postanowienia wstępnego w przedmiocie zasiedzenia. Sąd wydał wyrok w dniu 27 lutego 2003 roku zgodnie z żądaniem J. i K. M. (1).

J. M. i K. M. (1) wystąpili do Sądu Rejonowego w Opatowie z powództwem przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Staszowie z pozew o zapłatę na rzecz każdego z nich kwoty 41.349,80 złotych z tytułu szkody jaką ponieśli wskutek przewlekłości postępowania I Ns 49/80, ponieważ wobec nieuregulowania sytuacji prawnej należących do nich gruntów rolnych nie mogli przekazać ich następcy i otrzymać emerytury rolniczej. J. M. zmarł w dniu 1 marca 2006 roku. Pismem z dnia 31 sierpnia 2006 roku K. M. (1) oraz pozostali następcy prawni J. M.: S. M., A. W., T. M. i M. M. rozszerzyli powództwo poprzez żądanie zasądzenia na ich rzecz dodatkowo kwoty 70.000 złotych, to jest kwoty 35.000 złotych na rzecz K. M. (1) i kwoty 35.000 złotych na rzecz spadkobierców J. M. za utratę zdrowia. Następnie pismem z dnia 28 lutego 2007 roku K. M. (1) rozszerzyła żądanie pozwu wnosząc o zasądzenie na jej rzecz kwoty 41.394,80 złotych tytułem utraty emerytury oraz kwoty 70.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za utratę zdrowia. Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił powyższe żądania powodów w całości (sygn. akt IC 2737/06). Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2009 roku zmienił częściowo zaskarżony wyrok i zasądził na rzecz K. M. (1) kwotę 70.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia za krzywdę, doznaną wskutek naruszenia dóbr osobistych poprzez nadmierną przewlekłość postępowania o sygn. I Ns 52/02 (I Ns 49/80). Uznał natomiast, że zadośćuczynienie nie jest należne następcom prawnym J. M., ponieważ nie zostały spełnione przesłanki z art. 445 § 3 k.c.

W dniu 29 kwietnia 2004 roku K. M. (1) i J. M. złożyli skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka m.in. na przewlekłość postępowania o sygn. I Ns 52/02 i I C 20/94. Trybunał po rozpoznaniu skargi zasądził na rzecz spadkobierców J. M. kwotę 10.000 euro tytułem szkody niemajątkowej, a odrzucił skargę w zakresie w którym skarżący domagali się odszkodowania za przewlekłość postępowania sygn. I C 20/94, z uwagi na niewyczerpanie środków krajowych.

Na podstawie tak ustalonego stanu faktycznego Sąd Okręgowy uznał, że pozew, w zakresie dotyczącym żądania zasądzenia od strony pozwanej kwoty 30.000,00 złotych z tytułu naruszenia dóbr osobistych J. M. w związku z przewlekłością postępowania w sprawie I Ns 49/80, został już prawomocnie osądzony w postępowaniu zakończonym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 20 kwietnia 2009 roku. Tym samym istnieje stan powagi rzeczy osądzonej, dlatego też pozew w tej części został odrzucony na podstawie art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy oddalił powództwo. Sąd Okręgowy uznał, że spadkobiercy J. M. nie mają legitymacji czynnej do występowania z żądaniem zapłaty zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych J. M. wskutek przewlekłości postępowania w sprawie I C 20/94, ponieważ nie zostały spełnione warunki wymienione w art. 445 § 3 k.c. J. M. przed śmiercią nie wytoczył powództwa w powyższym zakresie, skoro w sprawie I C 2737/06 nie zgłosił żadnego żądania związanego z przewlekłością postępowania w sprawie I C 20/94, a jedynie wskazał, iż postępowanie to również było dotknięte wadą przewlekłości. Ewentualne roszczenie J. M. nie było też przedmiotem pisemnego uznania przez stronę pozwaną. W ocenie Sądu Okręgowego powodowie cofnęli w postępowaniu w sprawie I C 2737/06 żądanie w zakresie zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych K. M. (1) i J. M. wskutek przewlekłości postępowania w sprawie I C 20/94. W tej sytuacji żądanie K. M. (1) o zasądzenie wskazanego wyżej zadośćuczynienia jest przedawnione. Z uwagi na cofnięcie tego żądania w sprawie o sygn. I C 2737/06 nie doszło do przerwania terminu przedawnienia.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli wszyscy powodowie. W piśmie napisanym przez pełnomocnika powodów zarzucono: naruszenie przepisów prawa materialnego, a to: 1/ art. 5 k.c. poprzez odrzucenie żądania powodów w zakresie zasądzenia kwoty 30.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia należnego J. M. z tytułu naruszenia jego dóbr osobistych, spowodowanego przewlekłością postępowania w sprawie o sygn. akt I Ns 49/80, 2/ art. 445 § 3 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powodowie nie mają legitymacji czynnej do występowania z żądaniem zadośćuczynienia zasądzenia kwoty 40.000,00 złotych, skoro z żądaniem takim wystąpił J. M.. Zarzucili powodowie ponadto naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wyroku, a to: 1/ art. 233 k.p.c. w zw. z art. 203 § 2 k.p.c. poprzez dowolną ocenę materiału dowodowego i uznanie, że w sprawie I C 2737/06 powódka cofnęła żądanie oparte na krzywdzie wywołanej przewlekłością postępowania w sprawie I C 20/94, w efekcie

czego doszło do przedawnienia roszczenia K. M. (1), 2/ art. 328 § 2 k.p.c. poprzez brak odniesienia się w uzasadnieniu wyroku do faktu wystąpienia przewlekłości postępowania w sprawie I C 20/94 i wystąpienia w związku z tym krzywdy. Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W apelacji napisanej osobiście powodowie zarzucili zaskarżonemu wyrokowi Sądu Okręgowego rażące naruszenie prawa z art. 244 § 1 i 2 k.p.c., art. 233 §1 k.p.c., przepisy Konstytucji: art. 2, art. 7, art. 32 pkt. 2, art. 45 pkt. 1, art. 77 pkt. 1 i 2, art. 83 oraz art. 6 § 1 i art. 14 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Powodowie wskazali, że Sąd Okręgowy nie odniósł się do wszystkich podniesionych przez nich problemów. W ich ocenie J. M. wystąpił z pisemnym pozwem o zapłatę przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Staszowie, i pozew ten obejmował również roszczenia związane z przewlekłością postępowania w sprawie I C 20/94.

W odpowiedzi na apelację strona pozwana Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Staszowie wniosła o jej oddalenie oraz zasądzenie solidarnie od powodów kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Apelacja powodów jest bezzasadna. Wynika to z bezskuteczności zarzutów zarówno zawartych w piśmie profesjonalnego pełnomocnika powodów, jak i w piśmie osobiście przez nich napisanym.

Pomimo częściowo błędnego stanowiska Sądu I instancji zawartego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, zaskarżone orzeczenie jest trafne. Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjmuje za własne.

1/ Wbrew zarzutom powodów Sąd I instancji nie uchybił przepisowi art. 328 § 2 k.p.c. przy sporządzaniu uzasadnienia. Obraza wskazanej normy może być skutecznym zarzutem apelacji tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie posiada wszystkich koniecznych elementów, bądź zawiera tak kardynalne braki, które uniemożliwiają kontrolę instancyjną. Naruszenie przepisu, określającego wymagania, jakim winno odpowiadać uzasadnienie wyroku sądu (art. 328 § 2 k.p.c.), może być uznane za mogące mieć istotny wpływ na wynik sprawy tylko w sytuacjach wyjątkowych, a to takich, kiedy braki w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje nieujawniona bądź ujawniona w sposób uniemożliwiający poddanie jej ocenie instancyjnej. W przedmiotowej sprawie uzasadnienie zaskarżonego wyroku zawiera wszystkie elementy przewidziane w art. 328 § 2 k.p.c. i na jego podstawie można odtworzyć tok rozumowania Sądu I instancji.

2/ Sąd Okręgowy trafnie uznał, że dochodzone przez powodów roszczenie o zapłatę kwoty 30.000,00 złotych, z tytułu zadośćuczynienia należnego J. M. za naruszenie jego dóbr osobistych wobec przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. I Ns 49/80, zostało już prawomocnie osądzone. Tym samym wobec istnienia powagi rzeczy osądzonej należało odrzucić pozew we wskazanej wyżej części na podstawie art. 199 § 1 pkt. 2 k.p.c. Przepis ten stanowi, że sąd odrzuci pozew jeżeli o to samo roszczenie pomiędzy tymi samymi stronami sprawa jest w toku albo została już prawomocnie osądzona. Cytowana norma wskazuje zakres powagi rzeczy osądzonej, która zachodzi w przypadkach, gdy zapadło już prawomocne rozstrzygnięcie dotyczące tego samego przedmiotu postępowania, które toczyło się między tymi samymi stronami. Granice powagi rzeczy osądzonej są więc wyznaczone przez: 1/ żądanie udzielenia ochrony prawnej w sposób i w zakresie wskazanym w pozwie oraz 2/ podstawę faktyczną i prawną żądania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 2011 r. II CSK 427/10, LEX nr 884996; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2011 roku, I CSK 451/10, LEX nr 798236). O tym, czy w nowym procesie chodzi o tę samą, czy też o inną podstawę faktyczną sporu, decyduje stan faktyczny, jaki istniał w chwili zamknięcia rozprawy w poprzednim procesie, a nie to, czy powód zgłosił istniejące i istotne dla rozstrzygnięcia sprawy fakty. Do uznania, że sprawa została prawomocnie osądzona, nie wystarczy samo stwierdzenie, że w obydwu sprawach chodzi o to samo roszczenie i że identyczne są strony obydwu procesów. Mimo bowiem identyczności stron i dochodzonego roszczenia stan rzeczy osądzonej nie występuje, jeżeli uległy zmianie okoliczności, których istnienie było przyczyną oddalenia pierwszego powództwa, a

więc jeżeli roszczenie stało się w świetle nowego stanu faktycznego uzasadnione (wyrok SN z dnia 18 kwietnia 1980 r., IV CR 85/80, OSNCP 1980, nr 11, poz. 214).

W przedmiotowej sprawie powodowie dochodzili zasądzenia na ich rzecz od strony pozwanej Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Staszowie kwoty 30.000,00 złotych wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu zadośćuczynienia należnego J. M. za naruszenie jego dóbr osobistych, spowodowanego przewlekłością postępowania w sprawie o sygn. I Ns 49/80. Sąd I instancji w sposób prawidłowy przyjął istnienie tożsamości powyższego roszczenia zarówno pod względem podmiotowym i przedmiotowym, tj. składającym się z tej samej podstawy faktycznej i prawnej żądania z roszczeniem dochodzonym w sprawie o sygn. I C 2737/06 zakończonym prawomocnym orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2009 roku (sygn. akt I ACa 69/08). We tamtej sprawie Sądy obu instancji oddaliły żądanie zapłaty zadośćuczynienia należnego J. M.. Tym samym brak jest podstaw do osądzenia roszczenia powodów - spadkobierców J. M. w sprawie obecnie rozpoznawanej. Jednocześnie należy zauważyć, że nie wystąpiły żadne nowe okoliczności faktyczne lub prawne, które odróżniałyby oba postępowania. Nie stanowi powyższego nowego faktu wyrok (...), który zasądził na rzecz spadkobierców J. M. kwotę 10.000,00 euro zadośćuczynienia.

Wbrew twierdzeniom powodów odrzucenia pozwu przez Sąd I instancji nie można oceniać pod względem zasad wymienionych w art. 5 k.c. statuujących nadużycie prawa podmiotowego. Przepis ten ma charakter materialnoprawny. Nie odnosi się on do czynności procesowych, podejmowanych w toku postępowania, zarówno przez strony poprzez podniesienie zarzutu, jak i przez Sąd poprzez wydanie decyzji procesowej. Ponadto rozstrzyganie sporów przez sąd nie stanowi wykonywania przez ten organ cywilnego prawa podmiotowego, lecz realizację obowiązku sprawowania władzy sądowniczej przez państwo. W związku z tym ewentualne, nawet poważne nieprawidłowości w toku i wyniku procesu cywilnego nie mogą stanowić naruszenia art. 5 k.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2011 roku III CSK 261/10, LEX nr 1129121). Tym samym zarzut naruszenia art. 5 k.c. jest niezasadny.

3/ Sąd I instancji w sposób prawidłowy ocenił również zasadność roszczenia powodów co do żądania zadośćuczynienia należnego J. M. za naruszenie jego dóbr osobistych w związku z przewlekłością postępowania w sprawie o wydanie nieruchomości, sygn. akt I C 20/94. Sąd Okręgowy przeprowadził szczegółową analizę akt sprawy IC 2737 i na tej podstawie prawidłowo ustalił (str. 13 uzasadnienia zaskarżonego wyroku), że żądanie zapłaty na rzecz powodów zadośćuczynienia zostało po raz pierwszy zgłoszone już po śmierci J. M.. W piśmie procesowym z dnia 31 sierpnia 2006 roku następca prawny J. M., powód S. M. działający też imieniem pozostałych powodów, zażądał zasądzenia kwoty 70 000 zł, tytułem zadośćuczynienia „z uwagi na utratę zdrowia w tych długoletnich procesach sądowych”. Chodziło oczywiście o utratę zdrowia przez J. i K. M. (1) (k. 267 akt związkowych).

Powyższe okoliczności wynikają jednoznacznie z samej treści akt sądowych i nie mogą być kwestionowane. Prowadzą one do wniosku, iż podnoszony przez powodów zarzut naruszenia art. 445 § 3 k.c. jest oczywiście bezzasadny. Powodowie w toku całego postępowania, także w apelacji podnosili, że żądana kwota stanowi zadośćuczynienie za krzywdy doznane nie przez powodów, lecz przez ich poprzednika prawnego – J. M.. Tym samym możliwość dochodzenia przez powodów powyższego roszczenia jest ograniczona wystąpieniem przesłanek z art. 445 § 3 k.c. Wskazany wyżej brak skutecznego zgłoszenia w postępowaniu I C 2737/06 żądania zadośćuczynienia, związanego z przewlekłością postępowania I C 20/94, przesądza o braku legitymacji czynnej powodów, jako spadkobierców J. M., do żądania zasądzenia na ich rzecz kwoty 40.000,00 złotych tytułem zadośćuczynienia należnego ich poprzednikowi prawnemu, w związku z przewlekłością postępowania o sygn. I C 20/94. Zgodnie z art. 445 § 3 k.c. roszczenie o zadośćuczynienie przechodzi na spadkobierców tylko wtedy, gdy zostało uznane na piśmie albo gdy powództwo zostało wytoczone za życia poszkodowanego. Należy zauważyć, że przypadek, wytoczenie powództwa za życia poszkodowanego, zachodzi, jeżeli zmarły zażądał kompensaty krzywdy w sposób odpowiadający przesłankom procesowym dla skutecznego złożenia pozwu. Ponadto spadkobiercy zmarłego, który wystąpił z powództwem o zadośćuczynienie za krzywdę, nie mogą po jego śmierci rozszerzyć roszczenia, a sąd nie może orzec ponad żądanie zgłoszone przez zmarłego (por. wyrok SN z 14 kwietnia 2005 r., II CK 603/04, LEX nr 327927). Przedmiotem dziedziczenia nie jest samo prawo do zadośćuczynienia, lecz konkretne roszczenie o kwotę objętą uznaniem lub

dochodzoną w powództwie wytoczonym przed sądem przez poszkodowanego czyli, które jest już przedmiotem oceny przez sąd.

W przedmiotowej sprawie za życia J. M. nie doszło w ogóle do wniesienia pozwu o zapłatę zadośćuczynienia. Żądanie takie zostało zgłoszone już po jego śmierci i – w ocenie Sądu Apelacyjnego – w ogóle nie dotyczyło zadośćuczynienia za krzywdę związaną z przewlekłym postępowaniem w sprawie IC 20/94. Nie można zgodzić się ze poglądem Sądu Okręgowego, który przyjął, że w sprawie o sygn. I C 2737/06 powodowie cofnęli pozew w przedmiocie rozstrzygnięcia o ich żądaniu związanym z przewlekłością postępowania o sygn. I C 20/94. Powyższe nie prowadzi jednak do zmiany zaskarżonego wyroku w sposób przez powodów oczekiwany, albowiem w ocenie Sądu Apelacyjnego w postępowaniu o sygn. I C 2737/06 nigdy nie zostało zgłoszone żądanie pozwu dotyczące zadośćuczynienia związanego z przewlekłością postępowania o sygn. I C 20/94.

Należy zauważyć, że pozew jako pismo procesowe wszczynające proces cywilny musi zawierać powództwo, czyli skonkretyzowane żądanie określonego zachowania wysunięte przez składającego – powoda, przeciwko określonej osobie – pozwanemu, oraz uzasadnienie przytaczające okoliczności faktyczne na poparcie powództwa. Zgodnie z art. 187 § 1 k.p.c. pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, a nadto zawierać między innymi przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Tym samym aby można uznać konkretne wystąpienie powoda za złożenie powództwa i domaganie się jego rozstrzygnięcia przez Sąd, musi ono zawierać: 1/ dokładne określenie żądania (domagając się zasądzenia kwoty pieniężnej trzeba tę kwotę jednoznacznie określić) oraz 2/ okoliczności faktyczne uzasadniające to żądanie, czyli fakty, które w świetle właściwych przepisów prawa stanowią przesłanki powstania i istnienia roszczenia objętego powództwem. Jak wynika, z prawidłowych ustaleń Sądu I instancji, w sprawie o sygn. I C 2737/06 K. M. (1) i J. M. w piśmie z dnia 16 grudnia 2005 roku wskazywali, że ich pozew o odszkodowanie z tytułu niemożności przekazania nieruchomości rolnych następcom i przejścia na emeryturę rolniczą dotyczy przewlekłości postępowania o sygn. I C 20/94 i I Ns 49/80 (I Ns 52/02). Następnie na rozprawie w dniu 17 lutego 2006 roku pełnomocnik J. M. i K. Z. M. sprecyzował pierwotne żądanie w ten sposób, że domagał się odszkodowania za przewlekłe postępowanie sądowe w sprawie o sygn. I Ns 49/80, I C 20/94 i Dz.Kw 1050/95. Powyższe roszczenia dotyczyły odszkodowania za wyrządzoną szkodę materialną. Wskazanie konkretnej kwoty żądanego zadośćuczynienia (wystąpienie z pozwem o zadośćuczynienie) nastąpiło już po śmierci J. M., a to w piśmie procesowym z dnia 31 sierpnia 2006 roku. Jak już wcześniej wspomniano zgłoszone wówczas po raz pierwszy żądanie zapłaty zadośćuczynienia wiązano ogólnikowo z utratą Przez J. i K. M. zdrowia, w związku z przewlekłością „postępowania sądowych”, bez precyzowania o jakie postępowania chodzi. Jak wynika z niekwestionowanych ustaleń Sądu I instancji (k. 13-14 uzasadnienia) w kolejnych pismach procesowych żądania były motywowane jedynie przewlekłością w/w postępowania działowego. Na marginesie jedynie wspomniano, iż przewlekłe prowadzona sprawa działowa zablokowała również proces windykacyjny w sprawie o sygn. I C 20/94. Z powyższego wynika, że nie zostało zgłoszone żadne konkretne żądanie związane z toczącym się postępowaniem o sygn. I C 20/94. Powodowie nie identyfikowali swojej krzywdy z bezprawnym (przewlekłym) postępowaniem Sądu w sprawie IC 20/94, ale z bezprawnym (przewlekłym) postępowaniem Sądu w postępowaniu działowym. Z samych twierdzeń powodów wynikało, iż niemożność osiągnięcia satysfakcjonującego ich wyroku w sprawie IC 20/90, wynikała z bezprawnego zaniechania przez Sąd Rejonowy rozpoznania zgłoszonego w sprawie działowej (INs 49/80) zarzutu zasiedzenia, odnoszącego się do działki objętej żądaniem pozwu windykacyjnego (IC 20/94). Tym samym nie można uznać, że J. M. i K. M. (1) wystąpili w postępowaniu o sygn. I C 2737/06 skutecznie z pozwem dotyczącym roszczenia o zadośćuczynienie związanego z przewlekłością postępowania o sygn. I C 20/94. Powyższe wskazuje, że nie mogło dojść do cofnięcia powództwa skoro nie zostało ono w ogóle wytoczone. Stanowisko Sądu Okręgowego w tym przedmiocie było błędne, co jednak nie miało wpływu na ogólną zasadność zaskarżonego orzeczenia. W świetle przedstawionych wyżej rozważań oczywisty wydaje się, iż roszczenie zapłatę 40 000 zł, tytułem zadośćuczynienia, które J. M. powinien otrzymać za przewlekłość postępowania w sprawie IC 20/94 – wygasło z chwilą jego śmierci i nie zostało nabyte przez jego następców prawnych w ramach sukcesji generalnej wynikającej ze spadkobrania.

Nie można się również zgodzić z twierdzeniami powodów, że warunek z art. 445 § 3 k.c. został spełniony, ponieważ J. M. wystąpił ze skargą dotyczącą przewlekłości postępowania (m.in. w sprawie I C 20/94), żądając kwoty 10.000,00

złotych. Należy zauważyć, że żaden przepis ustawy z 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez uzasadnionej zwłoki nie stanowi podstawy prawnej dochodzenia roszczeń o charakterze cywilnoprawnym o naprawienie szkody wynikłej z przewlekłości postępowania. Dochodzona w ramach postępowania skargowego kwota 10 000 zł nie stanowiła pozwu o zadośćuczynienie w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. Również fakt powodów uznania przez Europejski Trybunał Praw Człowieka za ofiary w rozumieniu art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz przyznanie im zadośćuczynienia w związku z przewlekłością postępowania o sygn. I Ns 49/80 nie ma znaczenia dla przedmiotowej sprawy oraz nie przesądza o posiadaniu przez powodów legitymacji czynnej do wystąpienia z niniejszym żądaniem, gdyż nie uchyla związania sądu przy rozpoznawaniu analogicznej sprawy ograniczeniami wynikającymi z prawa krajowego dla dochodzenia zadośćuczynienia (art. 445 § 3 k.c.).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy zasadnie przyjął brak legitymacji czynnej powodów- spadkobierców J. M., a podnoszone w tym zakresie zarzuty uznać należy za bezzasadne.

3/ W ocenie Sądu Apelacyjnego nietrafne są również te zarzuty apelujących, gdzie kwestionują oni przyjęcie przez Sąd Okręgowy przedawnienie roszczenia powódki K. M. (1) o zapłatę zadośćuczynienia z tytułu naruszenia jej dóbr osobistych w związku z przewlekłością postępowania o sygn. I C 20/94. Sąd Okręgowy uznał roszczenie powódki K. M. (1), za przedawnione i prawidłowo wskazał na przepis art. 442 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym do dnia 10 sierpnia 2007 r, jako mający zastosowanie w niniejszej sprawie. Powyższe znajduje uzasadnienie w treści reguły intertemporalnej wyrażonej w art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r o zmianie ustawy kodeks cywilny (Dz.U., nr 80, poz. 538). W dacie wejścia w życie art. 442 § 1 k.c. roszczenie K. M. (1) o zadośćuczynienie za przewlekłość postępowania w sprawie IC 20/90 było już przedawnione, stąd należało zastosować przepisy obowiązujące przed nowelizacją. W ocenie Sądu Apelacyjnego roszczenie powódki stało się wymagalne najpóźniej w dniu 9 marca 2004 r, kiedy to Sąd Okręgowy w Kielcach oddalił postanowieniem II Cz 207/04, zażalenie jednego z pozwanych w sprawie IC 20/94, na orzeczenie Sądu Rejonowego w Staszowie w przedmiocie odrzucenia apelacji od wyroku uwzględniającego powództwo J. i K. M. (1) o wydanie nieruchomości. Orzeczenie kończące postępowanie w sprawie IC 20/94 stało się wówczas prawomocne, a ewentualna krzywda powódki, wywołana przewlekłością tego postępowania, ukształtowała się ostatecznie, zarówno przedmiotowo, jak i co do osoby odpowiedzialnej. Roszczenie powódki o zadośćuczynienie tej krzywdzie przedawniło się zatem w dniu 9 marca 2007 r.

W żadnym razie nie doszło do przerwania biegu przedawnienia stosownie do przepisu art. 123 § 1 pkt. 1 k.c. Zdarzeniem przerywającym bieg postępowania nie było wytoczenie powództwa w sprawie o sygn. I C 2737/06, ani żadna czynność podjęta w toku tego postępowania, ponieważ – jak już wcześniej argumentowano – sprawa ta nie dotyczyła żądania zadośćuczynienia z tytułu naruszenia dóbr osobistych powódki K. M. (1), w związku z przewlekłością postępowania o sygn. I C 20/94. Czynność procesowa wtedy przerywa bieg przedawnienia, gdy można ją uznać za przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia (tak. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2006 roku, II CSK 202/06, Mon. Praw. 2006, nr 21, s. 1127). Jednocześnie czynność przerywająca bieg terminu przedawnienia powoduje ten skutek tylko w odniesieniu do roszczenia, którego czynność dotyczy, nie zaś w stosunku do pozostałych roszczeń wynikających z danej podstawy prawnej. Skoro więc w postępowaniu I C 2737/06 K. M. (1), podobnie jak jej mąż J. M. nie zgłosili roszczenia o zapłatę zadośćuczynienia związanego z przewlekłością wyżej wymienionej sprawy, nie można uznać, że złożenie pozwu w sprawie I C 2737/06, bądź też zmiana powództwa w toku postępowania, stanowiły czynność przed sądem, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia powódki.

Należy również zauważyć, że skuteczne podniesienie przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia roszczenia K. M. (1) zwalnia Sąd od merytorycznej oceny zasadności jej powództwa, w tym od dokonania oceny czy postępowanie windykacyjne w sprawie I C 20/94 charakteryzowało się przewlekłością. Tym samym za niezasadne należy uznać zarzuty powodów, w których wskazywali na nie odniesienie się przez Sąd I instancji do wszystkich przedłożonych przez nich dokumentów, wskazujących na nieuzasadnioną przewlekłość w/w postępowania – w związku z czym zostać miała wyrządzona K. M. (1) i J. M. szkoda niemajątkowa. Jakkolwiek przedawnieniu ulegają jedynie roszczenia istniejące, to względy ekonomii procesowej pozwalają na pominięcie merytorycznej oceny zasadności danego roszczenia – bez

narażenia się na zarzut nierozpoznania istoty sprawy – jeśli zarzut przedawnienia jest uzasadniony a co za tym idzie skuteczny.

Na marginesie należy dodatkowo odnotować brak gravament powodów S. M., M. M., T. M. i A. W. do zaskarżenia rozstrzygnięcia oddalającego powództwo o zasądzenie zadośćuczynienia w kwocie 40 000 zł, za naruszenie dóbr osobistych K. M. (1), w związku z przewlekłością postępowania w sprawie I C 20/94.

Mając na uwadze wszystkie powyższe argumenty Sąd Apelacyjny oddalił apelację powodów, jako bezzasadną, na zasadzie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o przepis art. 98 k.p.c. zasądzając od powodów solidarnie na rzecz Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kwotę wynagrodzenia pełnomocnika obliczonego zgodnie z § 6 pkt. 6 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata ustanowionego z urzędu. Na podstawie wyżej powołanych przepisów rozporządzenia przyznano adwokat A. T. od Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Kielcach wynagrodzenie z tytułu pomocy prawnej udzielonej powódce K. M. (1) z urzędu powiększone o wartość podatku VAT.